

یونسکو

تاریخچه یونسکو

در اول نوامبر سال ۱۹۴۵، درست هنگام پایان جنگ جهانی دوم، کنفرانس بزرگی در لندن تشکیل شد. در این کنفرانس نمایندگان ۴۰ کشور شرکت کردند. فرانسه و انگلستان، به عنوان دو کشوری که متحمل بیشترین صدمات جنگ بودند، پیشنهاد کردند سازمانی با هدف نهادینه ساختن فرهنگ صلح به معنای واقعی کلمه تأسیس شود. از نظر آنان، سازمان جدید باید در راه «همبستگی فکری و اخلاقی بشریت» خدمت کند و مانع وقوع جنگ جهانی دیگر شود.

مأموریت‌های یونسکو

اساسنامه یونسکو پنج مأموریت بزرگ برای سازمان تعیین کرده است:

- پیشبرد، انتقال و سهمیم شدن در دانش: با تکیه بر فعالیت‌های پژوهشی، تربیتی و آموزشی
- مطالعات دورنگرانه: آموزش، علم، فرهنگ و ارتباطات جهان فردا باید چگونه باشند؟
- فعالیت‌های یونسکو آینده را در نظر می‌گیرد. سازمان می‌کوشد به «پیش‌بینی و تحلیل» دگرگونی‌های مهمی بپردازد که جوامع با آنها مواجه خواهند شد و سؤالاتی درباره آینده آموزش، علوم، فرهنگ و ارتباطات مطرح می‌کند؛ مثلاً یونسکو چند سالی است که تغییر و تحولات ناشی از توسعه اینترنت در زمینه شناخت و اطلاعات را بررسی می‌کند.
- یونسکو باید با اولویت بخشی به «تحقیقات، آموزش و مهارت‌آموزی» به محققان، استادان و دانشجویان کلیه کشورها کمک کند به دانش و معرفت بیشتری دست یابند.

تعیین معیارها؛ تدارک و تصویب اسناد بین‌المللی و توصیه‌های قانونی

یونسکو فعالیتی هنجاری دارد؛ به عبارت دیگر، قواعد حقوق بین‌المللی را ایجاد، اصلاح و اعمال می‌کند (قوانین جهانی که همه دول باید به آنها پایبند باشند و رعایت کنند). بدین

ترتیب، یونسکو اعلامیه‌ها، بیانیه‌ها، توصیه‌ها را به تصویب می‌رساند.

کارشناسی: برای سیاست‌های توسعه و پروژه‌های کشورهای کشورهای عضو که به صورت «همکاری فنی» در اختیارشان قرار می‌گیرد، یونسکو مأموریتی کارشناسانه در کشورهای عضو انجام می‌دهد و طرف مشورت آنها در زمینه سیاست‌ها و طرح‌های توسعه‌شان است. در این زمینه یونسکو همکاری‌های فنی واقعی دارد؛ به عنوان مثال، هماهنگی کارهای عظیم مرمت یک بنا.

تبادل اطلاعات تخصصی: فعالیت‌های یونسکو بیشتر توسط مقامات ۱۸۹ کشور عضو، انجمن‌های آموزشی، علمی، فرهنگی و ارتباطی انجام می‌شود. سازمان‌های ملی، بین‌المللی و سازمان‌های غیردولتی نیز در رسالت یونسکو مشارکت دارند. این سازمان با استفاده از منابع مکتوب و فناوری‌های جدید، اطلاعات مرتبط با پنج حوزه تخصصی خود (یعنی آموزش، علوم، علوم اجتماعی و انسانی و ارتباطات) را گردآوری و در جهان توزیع می‌کند. یونسکو متخصصان، هنرمندان و اندیشمندان جهان را گرد هم جمع می‌کند، زمینه تبادل آرا و نظریات را فراهم می‌آورد و گزارش این گردهمایی‌ها را منتشر می‌کند.

کرسی‌های یونسکو

فکر ارائه یک طرح بین‌المللی برای تقویت همکاری‌های بین دانشگاهی نخستین بار، در سال ۱۹۸۰، در چهل و یکمین کنفرانس بین‌المللی آموزش در ژنو مطرح شد. سپس، این طرح در برنامه میان‌مدت یونسکو برای سال‌های ۱۹۹۰-۱۹۹۵ گنجانده شد و در بیست و پنجمین اجلاس یونسکو در سال ۱۹۸۹، به تصویب رسید. بر این اساس، مدیر کل یونسکو، برنامه دانشگاه‌های همزاد و کرسی یونسکو را ارائه کرد که به وسیله کمیته آموزش عالی عنوان شده بود. کنفرانس عمومی در بیست و ششمین اجلاس خود با ماهیت و اهداف دانشگاه‌های همزاد و نحوه کار آنها موافقت کرد. بدین ترتیب، این طرح موجودیت یافت.

UNITWIN اختصار عبارت University Twinning and Networking به معنی

همزادی و هم‌خانوادگی دانشگاهی است. هدف از برنامه یادشده، ظرفیت‌سازی در مؤسسات آموزش عالی در قالب یک طرح همکاری بین‌المللی می‌باشد و زمینه به اشتراک گذاشتن دستاوردهای علمی فراهم می‌کند.

البته این کرسی اهداف دیگری در راستای به اشتراک گذاشتن اطلاعات با اجرای پروژه‌های گوناگون در رشته‌های مختلف علمی را دارد.

کدام نهاد یا ارگان می‌تواند میزبان این کرسی باشد؟

- دانشگاه‌ها
- مؤسسات آموزش عالی
- مؤسسات تحقیقات آموزش عالی.

نحوه ایجاد کرسی یونسکو

این مسئله با امضای یک تفاهم‌نامه بین طرفین ایجاد می‌شود. دانشگاه طرف قرارداد در موضوع ایجاد کرسی باید از ارکان زیر برخوردار باشد:

- استاد کرسی با معیار آکادمیک
  - گروهی از مدرسان و محققان در موضوع مربوطه
  - گروهی متشکل از دانشجویان و پژوهشگران از کشور میزبان و سایر کشورها که در صدد تحصیلات عالی در مقطع کارشناسی ارشد هستند.
- کرسی یونسکو با توافق بین کشور مورد نظر و یونسکو به وجود می‌آید و تلاش می‌شود با استخدام نیروهای بین‌المللی در رشته‌هایی که با کمبود نیروی متخصص مواجه هستند شرایط توسعه دانش نظری و کاربردی در آن حوزه فراهم گردد. شایان ذکر آن که این کرسی در مدت‌های ۴ ساله می‌باشد.

چه کسانی می‌توانند به این برنامه بپیوندند؟

به طور کلی، کرسی‌های یونسکو انعطاف‌پذیری بسیاری دارند و می‌توانند با مؤسسات گوناگونی ارتباط علمی برقرار سازند. اهم این مؤسسات عبارتند از:

- دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی
- سازمان‌های غیر دولتی آموزش عالی و مؤسسات تحقیقاتی
- انجمن‌های علمی و آکادمیک

- شبکه‌های بین دانشگاهی و علمی
- مؤسسات ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی عمومی یا خصوصی.

چگونه می‌توان به این برنامه پیوست؟

برای پیوستن به کرسی یونسکو، می‌توان با ارائه یک پیشنهاد شامل اهداف، فعالیت‌ها، نحوه اجرای کار، بودجه و غیره و ارسال آن به یونسکو، شرایط برقراری یک کرسی در کشور را فراهم ساخت. فکر اصلی کرسی یونسکو این است که برای پرکردن شکاف شمال و جنوب باید جنوب بتواند مؤسسات پیشرفته خود را تأسیس کند. و از این طریق به آخرین یافته‌های علوم و تکنولوژی دست یابد.

نحوه ارزشیابی و نظارت بر کرسی یونسکو

پس از برقراری کرسی یونسکو، هر شش ماه یک بار، یک گزارش پیشرفت به وسیله مؤسسه میزبان به یونسکو ارائه خواهد شد. یونسکو، با توجه به این گزارش‌ها، به ارزشیابی درونی می‌پردازد تا درباره ادامه پروژه یا توقف آن تصمیم بگیرد. در بعضی موارد، در صورت وجود منابع مالی کافی، یک کمیته مشترک ارزشیابی برپا خواهد شد و در پایان هر مرحله از کار یا در پایان پروژه، یک گزارش نهایی نیز توسط مؤسسه میزبان تهیه خواهد شد. این گزارش در ارزشیابی کلی از برنامه کرسی یونسکو مورد استفاده قرار خواهد گرفت. بنابراین، ارزشیابی پروژه‌ها، هم درونی است (در مراحل اولیه کار) و هم بیرونی.

همکاری‌های دانشگاه تهران و یونسکو

تاکنون، دانشگاه تهران با همکاری کمیسیون ملی یونسکو در ایران، کرسی‌های زیر را کسب کرده است:

- ۱- کرسی زیست‌شناسی
- ۲- کرسی کارآفرینی
- ۳- کرسی معماری اسلامی.